

**UCHWAŁA NR LII/418/2022
RADY MIEJSKIEJ W TYKOCINIE**

z dnia 21 grudnia 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie w Gminie Tykocin na lata 2023- 2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2022,poz. 559 z późn.zm.) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz.U. z 2021r. poz. 1249) Rada Miejska w Tykocinie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Tykocin na lata 2023 - 2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Tykocina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2023r.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Tykocinie

Renata Kamińska

Załącznik do uchwały Nr LII/418/2022
Rady Miejskiej w Tykocinie
z dnia 21 grudnia 2022 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PPRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE TYKOCIN
NA LATA 2023 – 2025**

I. Wstęp

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. z dnia 9 lipca 2021r. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249) nakłada na samorzady gmin następujące zadania:

- tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.

Rodzina to mała grupa społeczna, która stanowi początek szerszej społeczności, która jest niepowtarzalną grupą kształtującą osobowość, poglądy i styl życia. Jest objęta szczególną ochroną i opieką państwa zagwarantowana przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej. Jej dobro państwo ma obowiązek uwzględniać w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji. Szczególną rolę w rodzinie odgrywają relacje zachodzące między jej członkami. Zdarza się, że relacje te są zaburzone, a zachowania poszczególnych członków rodziny są niezgodne z normami prawnymi, moralnymi i etycznymi, które powodują w rodzinie szkodliwe konsekwencje. Przemoc w rodzinie jest źródłem bólu, lęku i poczuciem bezsilności. Nikt nie powinien być narażony na przemoc w rodzinie, ponieważ to rodzina powinna gwarantować swoim członkom bezpieczeństwo oraz prawidłowy rozwój kształtujący osobowość i prawidłowy system wartości i norm społecznych. Zjawisko przemocy na szczeblu lokalnym należy rozwiązywać poprzez zintegrowane działania jednostek i organizacji specjalizujących się w pomocy rodzinom uwikłanym w przemoc w rodzinie.

Konieczność podejmowania działań zapobiegających przemocy w rodzinie wynika również z zapisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. z dnia 9 grudnia 2021r Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.) oraz ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. z dnia 23 czerwca 2021r. Dz. U z 2021 r. poz. 1119 ze zm.).

Celem polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową. Program zawiera szczegółowe cele, które będą realizowane i odnoszą się do całego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie. Założeniem niniejszego Programu jest dalsze rozwijanie współpracy instytucji, służb i organizacji funkcjonujących na terenie Gminy Tykocin w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Cele i działania będą podlegały monitoringowi i będą ewaluować, w miarę potrzeb będą korygowane, dzięki czemu Program będzie dostosowywany do bieżących potrzeb mieszkańców naszej gminy.

II. Charakterystyka zjawiska przemocy

1. Pojęcie przemocy w rodzinie.

Przemoc to wykorzystywanie swojej przewagi nad drugim człowiekiem. Mamy z nią do czynienia wówczas, gdy osoba słabsza poddawana jest przez dłuższy czas negatywnym działaniom osoby lub grupy osób silniejszych.

Psychologiczna perspektywa przemocy domowej zwraca uwagę na cierpienie i bezradność ofiary, ukazuje mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między sprawcą,

a ofiarą. Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę przy pomaganiu ofiarom w wyzwalaniu się od przemocy i skutków z nią związanych.

Przemoc w rodzinie:

- jest zjawiskiem wynikającym z działania człowieka – działanie lub zaniechanie działań jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym,
- jest procesem, gdyż nie pojawia się znenacka i tworzy cykle,
- ma tendencje do powtarzania się i rzadko jest jednorazowym epizodem,
- jest intencjonalna – zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu,
- wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę i opiera się na władzy i kontroli, dominacji i uległości,
- narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego członka rodziny,
- powoduje szkody i cierpienie u osób, których dotyka.

Przemoc może przybierać wiele form, może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątplenia należy zaszeregować ją do kategorii zachowań negatywnych, o dużej szkodliwości społecznej. Przemoc w rodzinie ma również konsekwencje prawne, moralne, psychologiczne i społeczne. Z punktu widzenia prawa przemoc w rodzinie to przestępstwo, które zawierają się w różnych kodeksach i odpowiednio karane. Najczęściej stosowany artykuł 207 kodeksu karnego dotyczy znęcania się fizycznego lub psychicznego nad członkiem rodziny i przewiduje karę pozbawienia wolności. Perspektywa moralna pokazuje, że dokonywanie przemocy to krzywdzenie słabszego, które jest złem moralnym. Sprawca powinien podlegać sankcjom własnego sumienia i potępieniu ze strony innych ludzi. Moralna ocena przemocy powinna powstrzymać sprawców i motywować świadków do pomagania. Psychologiczny aspekt przemocy domowej to cierpienie i bezradność ofiary. Odślania mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między sprawcą i ofiarą. Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę w pomaganiu ofiarom do wyzwalania się od przemocy i do naprawiania szkód, jakie przemoc poczyniła w ich życiu. Z perspektywy społecznej można dostrzec czynniki zawarte w obyczajach i postawach, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać.

2. Formy przemocy

przemoc fizyczna – to agresywne zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu i fizycznych obrażeń. Przemoc ta może wystąpić w dwóch postaciach: czynnej i biernej. Forma czynna to poszturchiwania, szczypanie, popychanie i odpychanie, potrząsanie, ściskanie, szarpanie, gryzienie, kopanie, bicie również przedmiotami oraz użycie broni. Natomiast forma bierna przejawia się w zakazach mówienia, chodzenia, załatwiania potrzeb fizjologicznych lub w zamknięciu w areszcie domowym.

przemoc psychiczna – to zazwyczaj przemoc werbalna, wywołująca emocjonalny ból lub cierpienie, co często wynika z poczucia poniżenia i zagrożenia, które powodują uległość powodującą u ofiary zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby, obniżanie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych. Zachowania sprawcy mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból lub cierpienie (m.in. wyśmiewanie, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstyżenie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów, stosowanie gróźb, szantażowanie).

przemoc ekonomiczna – przejawia się niezaspokajaniem podstawowych potrzeb rodziny, odbieraniem zarobionych pieniędzy lub poprzez uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej. Przejawia się również uniemożliwianiem dostępu do rodzinnych środków finansowych, prowadzą do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy lub np. okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka.

przemoc seksualna – wymuszenie współżycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych przez ofiarę praktyk seksualnych w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy.

zaniedbanie – stan ciągłego niezaspokajania podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych osób zależnych.

Przemoc fizyczna, psychiczna, ekonomiczna i seksualna – mogą współistnieć lub każda z nich może występować osobno. Adresatami przemocy domowej są najczęściej kobiety, dzieci, osoby starsze lub niepełnosprawne. Bywa też, że przemocą dotknięci są również mężczyźni.

3. Fazy cyklu przemocy

Żeby lepiej zrozumieć dlaczego osobom doznającym przemocy tak trudno zmienić swoją sytuację, ważne jest przyjrzenie się specyfice relacji między osobą stosującą przemoc, a ofiarą. Zdecydowana większość osób nie doświadcza przemocy w sposób ciągły, gdyż przemoc ma tendencję do powtarzania się według określonego schematu. Istnieją cykle przemocy, które pozwalają wyjaśnić zachowanie osób doznających przemocy oraz zrozumieć pojawiający się w ich zachowaniu syndrom wyuczzonej bezradności.

W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

- **faza narastającego napięcia** –charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych, jest początkiem cyklu.
- **faza ostrej, gwałtownej przemocy** – to wybuch gniewu i wyładowanie agresji, która może zagrażać zdrowiu i życiu ofiary.
- **faza „miodowego miesiąca”** – w trakcie której sprawca wyraża swoją skruchę, okazuje żal, obiecuje poprawę, zachowuje się tak jakby przemoc nigdy nie miała miejsca.

Wiele środowisk nie reaguje na problem przemocy w rodzinie, wyrażając tym samym przyzwolenie na jej istnienie. Jest to wynik funkcjonujących w świadomości społecznej stereotypów i przekonań, które fałszują rzeczywistość. Stereotypy czy przekonania usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu. Utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy zła wobec bliskich. Dają sprawcy informację o społecznym przyzwoleniu na stosowanie przemocy, umacniają w nim poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę i zmuszając ją do milczenia.

4. Skutki przemocy w rodzinie

Przemoc może spowodować oprócz szkód fizycznych również trwale i rozległe następstwa w psychice człowieka. Z powodu wielu następstw takich doświadczeń, cierpią nie tylko ci, którzy są ofiarami, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy, najczęściej dzieci.

Konsekwencje doświadczenia przemocy przez osoby dorosłe to :

- obrażenia ciała,
- wzrost częstości objawów związanych ze stresem (bole głowy, żołądka),
- przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój,
- niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji,
- zmienność nastrojów, decyzji,
- lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena,
- kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją,
- zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, przyzwyczajanie się do przemocy,
- życie w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia,
- brak poczucia bezpieczeństwa i stabilności,
- liczne schorzenia psychosomatyczne,
- trudności w kontaktach z rówieśnikami.

Konsekwencje doświadczenia przemocy przez dzieci to :

- obrażenia cielesne,
- życie w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia,
- brak poczucia bezpieczeństwa i stabilności środowiska wychowawczego,

- liczne schorzenia psychosomatyczne,
- znęcanie psychiczne może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami).

5. Społeczne konsekwencje doświadczania przemocy

Konsekwencje stosowania przemocy ujawniają się często po długim czasie, w okresie dorastania albo już w dorosłym życiu. Skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego np. poprzez trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków, itp. Zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie jako elementy wpisane w rolę kobiety. Przemoc domowa jako siła niszcząca cały system rodzinny niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się niosąc konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego (tj. trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w przestępstwach, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków, itp.).

6. Prawo wobec problemu przemocy w rodzinie

Przemoc domowa jest przestępstwem. Podstawowym przepisem prawa karnego, związanym z zagadnieniem przemocy w rodzinie, jest **art. 207 kk – przestępstwo znęcania**. Przewiduje on karę za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą, małoletnią, nieporadną, zależną.

Od 2005 roku funkcjonuje **ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie**, która określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz osób stosujących przemoc. Ustawa zobowiązuje osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych powzięły podejrzenie o występowaniu przemocy w rodzinie, do niezwłocznego zawiadomienia o tym Policji lub Prokuratora. Ustawa ta umożliwiła również stosowanie, w toku postępowania, wobec osób podejrzanych, specyficznych środków ograniczających możliwość ich kontaktu z pokrzywdzonymi.

III. Lokalna diagnoza i analiza danych

1. Skala zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Tykocin

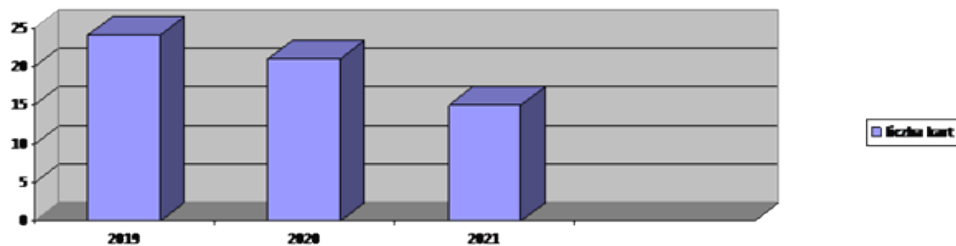
Od problemu przemocy nie są wolne również rodziny zamieszkujące gminę Tykocin. Należy jednak podkreślić, że przemoc w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do zbadania, ze względu na fakt, że dotyczy najbardziej intymnej sfery życia człowieka. Większość przypadków przemocy nadal nie jest ujawniana. Zjawisko to przez wiele lat było zaniedbywane, a podejmowane działania miały jedynie na celu odizolowanie ofiary od sprawcy. Istnieje zatem potrzeba podejmowania kompleksowych działań skierowanych do ofiar przemocy w rodzinie jak również osób stosujących przemoc.

2. Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Tykocin

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie. Gmina Tykocin jest gminą typowo rolniczą, mało uprzemysłowioną. Liczy 6.093 mieszkańców, z czego to 3.097 kobiety, 2.996 to mężczyźni (stan na dzień 31.12.2021r.). Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Białymstoku (na dzień 31.12.2021 r.), wynosiła 126 osób (w tym K- 49, M- 77). Z prawem do zasiłku było 6 osób, w tym 4 kobiety.

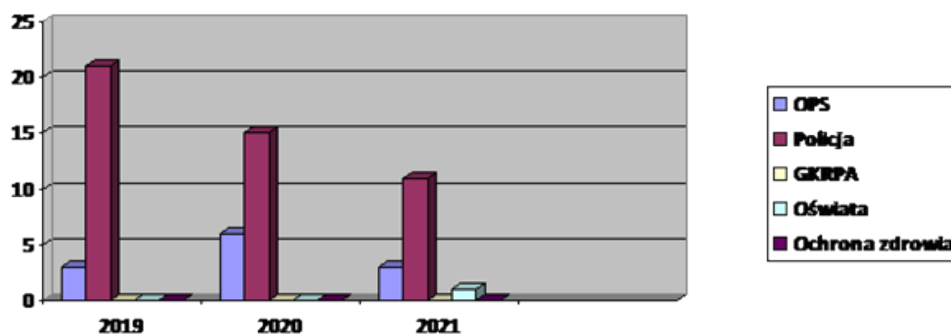
Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Tykocinie za 2019 rok wynika, że 184 rodziny były objęte świadczeniami z pomocy społecznej, w tym 4 z powodu przemocy w rodzinie. W 2020 roku z pomocy społecznej skorzystało 161 rodzin, w tym 2 z powodu przemocy w rodzinie. W 2021 r. skorzystało 149 rodzin, w tym 2 rodziny z powodu przemocy w rodzinie.

Ogólna liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w Gminie Tykocin w latach 2019 – 2021

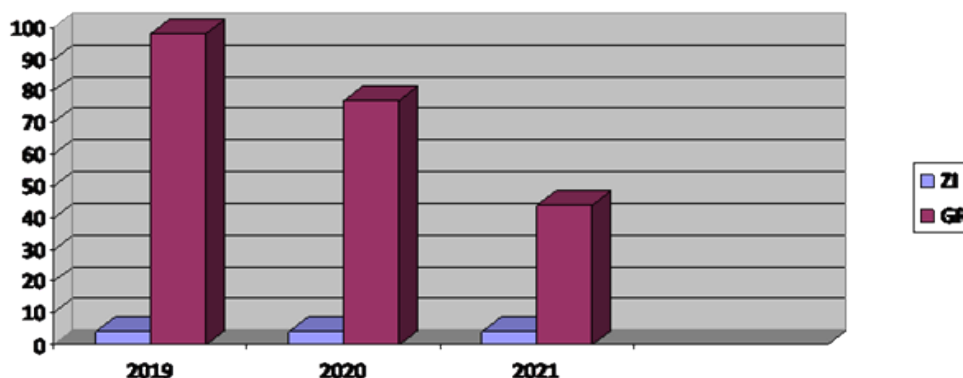

Najczęściej procedura jest wszczynana przez funkcjonariuszy Policji, którzy przybywają na interwencję (47), następnie przez pracowników jednostek pomocy społecznej (12), placówki oświatowe (1), ochronę zdrowia (0). Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych nie wszczęła również żadnej procedury „Niebieskie Karty”. Poniżej przedstawiamy zestawienie wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” przez poszczególne służby w latach 2019-2021.

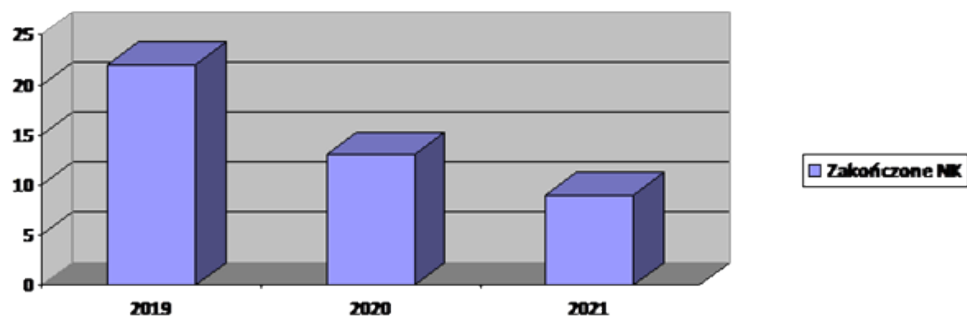
Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” przez poszczególne służby w latach 2019-2021

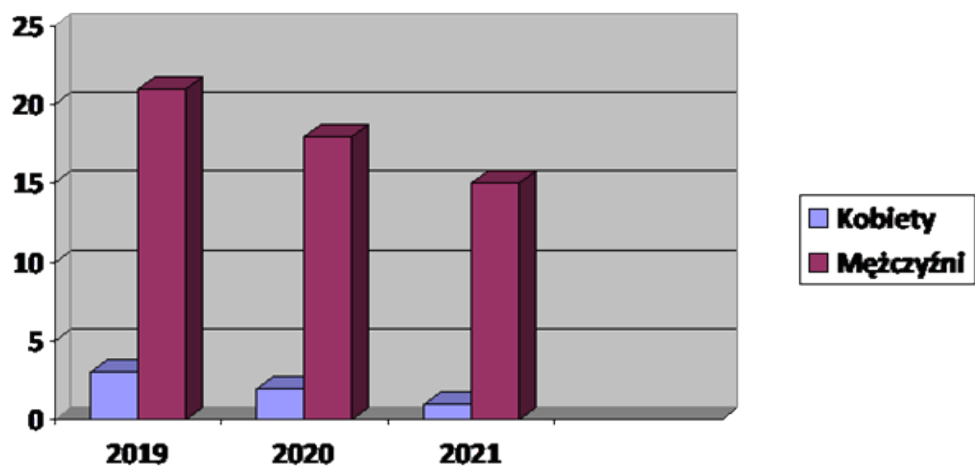
Liczba posiedzeń Grup roboczych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2019 - 2021

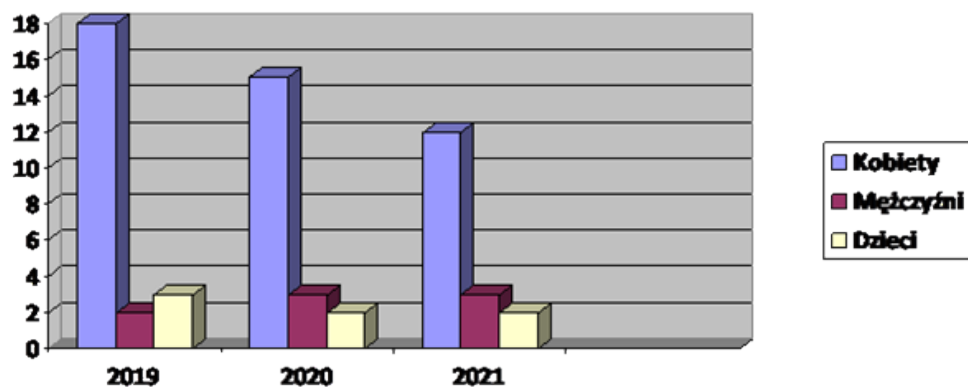
Liczba zakończonych procedur „ Niebieskie Karty” w latach 2019 – 2021

W omawianym przedziale czasowym zakończono ogółem 44 procedury „Niebieskie Karty”. W większości przypadków powodem zakończenia było ustanie przemocy.

Struktura osób doświadczających przemocy w rodzinie w latach 2019-2021

Najczęściej doświadczają przemocy na terenie Gminy Tykocin kobiety - 35 przypadków. Jako najczęściej występujące formy przemocy wskazane zostały przemoc psychiczna oraz fizyczna. Przemocy wobec mężczyzn dokonano w stosunku do 8 przypadków i była to przemoc fizyczna i psychiczna. Przemocy wobec dzieci dokonano w 7 przypadkach, z czego dominującą formą była przemoc fizyczna oraz zaniedbanie. Należy również zwrócić uwagę, że dzieci z rodzin uwikłanych w przemoc, do przemocy nie są wskazywane jako bezpośrednie jej ofiary ale pośrednio narażone są na przemoc i udział w demoralizujących sytuacjach.

Charakterystyka sprawców przemocy w latach 2019-2021

Działaniami podejmowanymi wobec sprawców przemocy w rodzinie w Gminie Tykocin w większości przypadków było zgłaszanie spraw przemocy w rodzinie do dzielnicowego Posterunku Policji w Tykocinie. Wszczynane były procedury „Niebieskie Karty”. Sprawcy przemocy otrzymywali możliwość skorzystania z pomocy terapeuty. Kierowane były wnioski do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Sądu Rodzinnego. Były również podejmowane działania, takie jak rozmowy wspierające i motywujące do zmiany zachowań. Proponowano udział w programach korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy.

Działania podejmowane w stosunku do ofiar przemocy w rodzinie polegały na kierowaniu do psychologa/terapeuty. Proponowano pomoc prawną, mediacje, pomoc pedagoga szkolnego, pomoc finansową. W Gminie Tykocin dominującą formą przemocy jest znęcanie się fizyczne i psychiczne, ofiarami przemocy najczęściej są kobiety. Wobec ofiar przemocy najczęstszą formą udzielanej pomocy było kierowanie do psychologa/terapeuty. Najczęściej sprawcami przemocy byli mężczyźni, którzy swoją agresję kierowali wobec osób najbliższych.

IV.

Założenia Programu

Głównym celem Programu jest stworzenie możliwości skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Tykocin.

1. Cele pośrednie:

- 1) Podniesienie świadomości społecznej w zakresie występowania przemocy w rodzinie oraz przyczyn i skutków jakie niesie za sobą przemoc w rodzinie.
- 2) Organizowanie poradnictwa i interwencji w przypadkach przemocy w rodzinie.
- 3) Rozszerzenie umiejętności diagnozowania przemocy w rodzinie oraz podejmowanie skutecznych działań podejmowanych przez przedstawicieli różnych instytucji.
- 4) Rozszerzenie pomocy i ochrony dla ofiar przemocy w rodzinie, wzrost udziału ofiar przemocy w dostępnych formach pomocy.

2. Podstawy prawne przeciwdziałania przemocy.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar w Rodzinie na lata 2023-2025 został opracowany i będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz.U.2021r. poz. 1249),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz.U.2020r. poz. 1359 ze zm.)
- Kodeks karny (t. j. Dz.U. 2022r. poz. 1139 ze zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz.U.2021r. poz.1119),

Program jest spójny z Programami:

- Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 - 2030,
- Gminnym Programem Wspierania Rodziny w Gminie Tykocin na lata 2021 – 2023,
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok.

Na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Tykocinie z dnia 17 maja 2011r Nr VII/83/2011 określony został tryb i sposób powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania. Zarządzeniem Burmistrza Tykocina Nr 89/2022 z dnia 14 września 2022r został powołany Zespół Interdyscyplinarny działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Tykocin. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych wykonują

zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych. Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie. Obowiązek przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie w rodzinie z problemem alkoholowym, spoczywa także na samorządach lokalnych. Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, do zadań własnych gminy należy m.in. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. Możliwością działań na rzecz pomocy ofiarom przemocy domowej podejmowanych na terenie gminy to, udostępnienie rodzinom, w których występuje przemoc, pomocy psychologicznej i prawnej, poprzez:

- tworzenie i realizację programu;
- tworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego;
- kampanie społeczne informacyjno – edukacyjne;

3. Zasoby Gminy Tykocin w zakresie realizacji Programu

- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie,
- Posterunek Policji w Tykocinie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tykocinie,
- Placówki Oświatowe na terenie Gminy Tykocin,
- Port Kultury,
- Poradnia Rodzinna „Dla zdrowia” w Tykocinie,
- Kościół,
- Organizacje pozarządowe,
- Społeczność lokalna.

4. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu (mocne strony):

- współpraca z samorządem gminnym,
- dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny,
- znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin dysfunkcyjnych,
- wsparcie dla rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie,
- znajomość środowiska,
- współpraca służb i instytucji na terenie gminy.

5. Zagrożenia w realizacji zadań (słabe strony):

- brak współpracy rodziny w zakresie przezwyciężania przemocy,
- niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy,
- brak wypracowanych systemów wspomaganie działań profilaktycznych,
- brak spójnego systemu współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin zagrożonych przemocą (prokuratura, policja, sądy, pomoc społeczna, ochrona zdrowia).
- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- problemy finansowe rodzin,
- negatywne wzorce zachowań społecznych,

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- uzależnienie od alkoholu i współuzależnienie członków rodziny,
- brak motywacji ekonomicznej dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego.

Realizacja celów Programu

Cel 1

1. Podniesienie świadomości społecznej w zakresie występowania przemocy w rodzinie oraz przyczyn i skutków jakie niesie za sobą przemoc w rodzinie.

Działania:

- 1) Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:
  - szkolenia dotyczące przemocy (czym jest przemoc i jakie wywołuje skutki),
  - prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
  - wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
  - organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców, np. w świetlicach wiejskich,
  - dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
  - organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

2) Podmioty realizujące działanie:

Zespół Szkolno - Przedszkolny w Tykocinie i Szkoła Podstawowa w Radulach - nauczyciel, wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły podejrzewając, że dziecko jest ofiarą bądź świadkiem przemocy ma obowiązek:

- sporządzić jak najpełniejszą dokumentację swoich spostrzeżeń,
- nawiązać współpracę z instytucjami pomocowymi w celu poszerzenia wiedzy na temat sytuacji dziecka,
- współuczestniczyć w tworzeniu planu pomocy dziecku i jego rodzinie w sytuacji stwierdzenia przemocy,
- powiadomić sąd rodzinny lub prokuraturę rejonową o sytuacji dziecka,

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie

Pracownik socjalny w ramach swoich obowiązków powinien:

- przeprowadzić wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji,
- przygotować plan pomocy,
- w przypadku stwierdzenia przemocy, skierować do odpowiednich instytucji zajmujących się przemocą,
- prowadzić „Niebieską Kartę”.

Policja w Tykocinie

W ramach podstawowych zadań policja powinna:

- ochronić życie i zdrowie ludzi oraz mienie przed bezprawnymi atakami naruszającymi te dobra,
- inicjować i organizować działania mające na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń i współdziałać w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi,
- interweniować,
- zatrzymać sprawców przemocy stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia,
- podejmować działania prewencyjne wobec sprawcy przemocy,

- udzielać informacji ofiarom przemocy o możliwości uzyskania pomocy.

Policja jako jedyna może interweniować przez całą dobę. Interwencja taka powinna spowodować ujawnienie przemocy, przerwanie izolacji rodziny, wyrównanie dysproporcji sił pomiędzy sprawcą a ofiarą oraz umożliwić ofiarom przemocy uzyskanie wsparcia przedstawicieli służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy. Nieocenioną rolę w związku z przemocą odgrywają dzielnicowi, którzy jako pierwsi mają kontakt z pokrzywdzonymi, przyjmują zawiadomienia o przestępstwie, pouczają o przysługujących prawach, informują o placówkach pomagającym osobom pokrzywdzonym.

Zespół Interdyscyplinarny, którego zadaniem jest koordynowanie działań instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności diagnozowanie problemu przemocy, podejmowanie działań w środowiskach zagrożonych przemocą oraz rozpowszechnianie informacji o możliwościach udzielania pomocy. Zadaniem Zespołu jest także rozpowszechnianie działań w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie.

Członkami Zespołu są przedstawiciele: pomocy społecznej, policji, oświaty, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia, kuratorzy sądowi i przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W skład Zespołu mogą wchodzić też prokuratorzy i żandarmeria wojskowa.

Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego powołuje Grupy Robocze mające na celu pracę z konkretną rodziną dotkniętą przemocą. W skład grupy roboczej wchodzi przedstawiciele służb i instytucji posiadających kompetencje do pracy przy rozwiązywaniu specyficznych problemów w konkretnej rodzinie (wśród nich mogą być członkowie ZI) skład grupy roboczej jest zawsze dobierany w zależności od potrzeb rodziny.

Cel 2

Organizowanie poradnictwa i interwencji w przypadkach przemocy w rodzinie.

Działania:

- 1) Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych.
- 2) Udzielanie informacji dotyczącej:
  - możliwości udzielenia schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej,
  - możliwości wykonania obdukcji,
  - praw osób będących ofiarami przemocy.
- 3) Podmioty realizujące działanie:
  - Zespół Szkolno - Przedszkolny w Tykocinie i Szkoła Podstawowa w Radulach,
  - Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie,
  - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tykocinie,
  - Policja w Tykocinie,
  - Poradnia Rodzinna „Dla Zdrowia” w Tykocinie.

Cel 3

Rozszerzenie umiejętności diagnozowania przemocy w rodzinie oraz podejmowanie skutecznych działań podejmowanych przez przedstawicieli różnych instytucji.

1) Działania:

- Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Białymstoku o nałożenie obowiązku podjęcia leczenia odwykowego;
- Izolowanie sprawców od ofiar;
- Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc;
- Kierowanie do udziału w Programie edukacyjno - korekcyjnym dla sprawców przemocy.

2) Podmioty realizujące działanie:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Zespół Interdyscyplinarny;
- Posterunek Policji w Tykocinie;
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie;
- Poradnia Rodzinna „Dla Zdrowia” w Tykocinie.

Cel 4

Rozszerzenie pomocy i ochrony dla ofiar przemocy w rodzinie, wzrost udziału ofiar przemocy w dostępnych formach pomocy.

Działania:

- prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy;
- procedura „Niebieskiej Karty”;
- monitorowanie sytuacji w rodzinach doświadczających przemocy;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Podmioty realizujące działanie:

- Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policja,
- Przedstawiciele oświaty,
- Przedstawiciele służby zdrowia.

V. Harmonogram realizacji program

L.p.	Podjęmowane działania	Termin realizacji	Realizator
1.	Zdiagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie	2023 - 2025	MGOPS, Zespół Interdyscyplinarny
2.	Organizowanie kampanii społecznych w celu uwrażliwienia społeczeństwa lokalnego na problem przemocy w rodzinie	2023 - 2025	Instytucje i organizacje wchodzące w skład ZI, MGOPS
3.	Realizowanie programów Edukacyjnych i kontynuowanie pomocy terapeutycznej	2023 - 2025	Urząd Miejski, GKRPA, szkoły z terenu gminy
4.	Realizowanie poradnictwa specjalistycznego w tym, poradnictwa socjalnego, pedagogicznego, medycznego i prawnego	2023 - 2025	Urząd Miejski, MGOPS, szkoły z terenu gminy, poradnia rodzinna
5.	Interwencja kryzysowa	2023 - 2025	Służba zdrowia, Policja, MGOPS
6.	Podjęmowanie działań wobec sprawców przemocy w rodzinie	2023 - 2025	MGOPS, PCPR, Policja, Sąd, Prokuratura
7.	Podnoszenie kwalifikacji dla osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	2023 - 2025	MGOPS, ZI, GKRPA

1. Adresaci programu:

- 1) ofiary przemocy,
- 2) sprawcy przemocy,
- 3) przedstawiciele instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- 4) społeczność lokalna gminy Tykocin.

2. Oczekiwane efekty programu:

- diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Tykocin,
- wzrost wrażliwości społecznej wobec aktów przemocy w rodzinie,
- podwyższenie kwalifikacji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie,
- zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
- ułatwienie dostępu do profesjonalnej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie,
- wzrost skuteczności oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie,
- zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie,
- wzmoczenie poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doświadczających przemocy,
- pogłębienie wiedzy społeczności lokalnej gminy Tykocin o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobach radzenia sobie z tym problemem.

3. Monitoring i ewaluacja - Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie obejmuje zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pracy z ofiarami i sprawcami przemocy domowej. Ważną rolą Programu jest realizacja zadań w zakresie dostosowanym do potrzeb mieszkańców oraz stała współpraca z uczestnikami Programu. Zebrane informacje powinny być niezbędne do planowania i realizacji programu. Ewaluacja, która jest procesem, rozpoczynającym się już w momencie tworzenia programu i trwa przez cały okres obowiązywania Programu. Wówczas podejmowane są decyzje, co do obszarów ewaluacji i sposobu jej przeprowadzania. W trakcie realizacji projektu trwa dogłębna analiza i ocena jakości wykonywanych zadań.

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Miejskiej w Tykocinie sprawozdanie z realizacji Programu.

4. Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków finansowych MGOPS, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tykocinie oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Uzasadnienie

Podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Tykocin na lata 2023 – 2025 jest konieczne z uwagi na wpływ ważności Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie gminy Tykocin na lata 2018 – 2022 r. przyjętego mocą uchwały Nr XXXVII/267/2018 Rady Miejskiej w Tykocinie z dnia 23.03.2018 r.

Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie jest zadaniem własnym Gminy wynikającym z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).

Mając na względzie powyższe – podjęcie w/w uchwały jest konieczne i w pełni uzasadnione.